

УДК 35.08

[https://doi.org/10.32689/2617-2224-2022-1\(29\)-9](https://doi.org/10.32689/2617-2224-2022-1(29)-9)

Коломоєць Юлія Олександрівна,

кандидат юридичних наук, доцент кафедри менеджменту і права, Дніпровський державний аграрно-економічний університет, 49600, м. Дніпро, вул. Сергія Єфремова, 25, <https://orcid.org/0000-0002-5379-5228>

Kolomoiets Yuliia Oleksandrivna,

Candidate of Law, Associate Professor at Management and Law Department, Dnipro State Agrarian and Economic University, 49600, Dnipro, Sergey Efremov str., 25, <https://orcid.org/0000-0002-5379-5228>

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРАВ І СВОБОД ЛЮДИНИ В СИСТЕМІ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ В УМОВАХ ПАНДЕМІЇ COVID-19

Анотація. *Мета роботи є систематизація наукових підходів до проблеми забезпечення прав та свобод людини в системі публічного управління в умовах пандемії COVID-19. У статті проаналізовані основні нормативно-правові документи, спрямовані на встановлення обмежувальних заходів, пов'язаних з розповсюдженням пандемії COVID-19, які обмежують права та свободи людини. Виконавча влада, на наш погляд, має право планувати та організовувати санітарно-протиепідеміологічні, профілактичні і навіть обмежувальні заходи, але обмежувати конституційні права та свободи громадян, минаючи волю органів народного представництва, у суспільстві не має право. У виключних випадках, коли обставини вимагають негайного вирішення, це можливо лише на дуже нетривалий час, який необхідний представницькому органу для повноцінного обговорення та прийняття рішення. Методологія: системний аналіз, узагальнення, синтез, аналіз, моделювання.*

Наукова новизна. *Вжиті державою заходи, як було зазначено, впливають на реалізацію низки прав та свобод людини. Зокрема, у житловій, трудовій сферах, у сфері соціального забезпечення та соціального захисту громадян. Крім того, зростає екзистенціальна незахищеність у поєднанні з відсутністю ефективної освіти у галузі прав людини. Потрібно зберегти і покращити якість освіти у зв'язку із переходом на дистанційне навчання. Так, під час онлайн навчання виявилися найбільш значущими ризиками, які пов'язані з дегуманізацією, розривом соціальних зв'язків. Процес цифровізації всіх сфер життя суспільства та пов'язана з ним зміна форматів освіти у закладах вищої освіти – це прогресивний, неминучий, а й суперечливий феномен. Деякі претензії щодо зниження оплати за навчання у зв'язку з цим не враховують, що навантаження на викладачів та навчальні заклади також збільшились. Трудове законодавство України передбачає можливість дистанційної роботи. Okремо стоїть питання навантаження на працівника, іноді працівник виконує більше завдань, ніж передбачено його трудовим договором.*

Висновки. *Держава та суспільство усвідомлюють небезпеку пандемії для здоров'я нації та свідомо вживають адекватних заходів щодо протидії їй. За 2019–2021 роки світова спільнота отримала певний досвід протидії COVID-19, однак не завжди цей досвід був вдалий. Так, виникли протести населення проти обов'язкової вакцинації, або обмеження права осіб пересування в межах певних територій тощо. Часто держави вдавалися до локдаунів, вимог самоізоляції, закриття виробництв, обов'язкової вакцинації, обов'язкове застосування*

засобів індивідуального захисту тощо. Тому до впровадження обмежувальних заходів, пов'язаних з пандемією COVID-19, потрібно підходити виважено з урахуванням громадської думки та можливостей соціально-економічного становища країни та добробуту громадян.

Ключові слова: права та свободи громадян, обмежувальні заходи, пандемія COVID-19, цифровізація, дистанційне навчання та робота, вакцинація.

ENSURING HUMAN RIGHTS AND FREEDOMS IN THE SYSTEM OF PUBLIC GOVERNANCE IN THE CONVENTION OF THE COVID-19 PANDEMIC

Abstract. The *aim of the work* is to systematize scientific approaches to the problem of ensuring human rights and freedoms in the system of public administration in the context of the COVID-19 pandemic. The article analyzes the main legal documents aimed at establishing restrictive measures related to the spread of the COVID-19 pandemic, which restrict human rights and freedoms. In our opinion, the executive branch has the right to plan and organize sanitary and anti-epidemiological, preventive and even restrictive measures, but it has no right to restrict the constitutional rights and freedoms of citizens, bypassing the will of the representative bodies. In exceptional cases, when circumstances require an immediate solution, this is possible only for a very short time, which is necessary for the representative body to fully discuss and make a decision. Methodology: systems analysis, generalization, synthesis, analysis, modeling. **Scientific novelty.** The measures taken by the state, as noted, affect the realization of a number of human rights and freedoms. In particular, in housing, labor, social security and social protection. In addition, existential insecurity is growing, combined with a lack of effective human rights education. The quality of education in connection with the transition to distance learning needs to be maintained and improved. Thus, online learning turned out to be the most significant risks associated with dehumanization, severance of social ties. The process of digitalization of all spheres of society and the associated change in educational formats in higher education institutions is a progressive, inevitable, but also a controversial phenomenon. Some claims for lower tuition fees in this regard do not take into account that the burden on teachers and educational institutions has also increased. Labor legislation of Ukraine provides for the possibility of remote work. There is a separate issue of workload on the employee, sometimes the employee performs more tasks than provided by his employment contract. **Conclusions.** The state and society are aware of the danger of the pandemic to the health of the nation and are consciously taking adequate measures to counter it. In 2019-2021, the world community gained some experience in combating COVID-19, but this experience was not always successful. Yes, there have been public protests against compulsory vaccination, or restrictions on the right of persons to move within certain territories, and so on. States have often resorted to lockdowns, self-isolation, closures, compulsory vaccination, compulsory personal protective equipment, and so on. Therefore, the implementation of restrictive measures related to the COVID-19 pandemic must be approached in a balanced manner, taking into account public opinion and the possibilities of the socio-economic situation of the country and the well-being of citizens.

Key words: rights and freedoms of citizens, restrictive measures, COVID-19 pandemic, digitalization, distance learning and work, vaccination.

1. Вступ.

Міжнародним співтовариством встановлено, що права та свободи громадян (у тому числі політичні) є найвищою цінністю та можливість їх обмеження визнається неприпустимим, суперечить принципам демократії, ідеям побудови «здорового» громадянського суспільства.

Реалізацію прав людини прийнято відносити до важливим категоріям конституційного права, юридичної науки та практики в цілому. З настанням пандемійного режиму у всьому світі людини більше обмежують у його свободах у вигляді законів, указів та інших підзаконних актів, запровадження штрафних санкцій. Виявляється цікава тенденція: що жорсткіші заходи,

то менший рівень довіри до тих, хто їх запроваджує (Лунгу, 2020). Виникає проблема достовірного інформаційного вакууму, що породжує правовий нігілізм з боку громадян, активізується нерозуміння влади та прийнятих нею рішень через недостатньо глибокі та детально розроблені правила поведінки, що вводяться владою, в області обмеження прав і свобод людини в умовах пандемії.

І саме пандемія COVID-19 і заходи, спрямовані на її поширення, впливають на реалізацію прав та свобод людини.

Проблеми забезпечення прав і свобод людини в системі публічного управління аналізують юристи, економісти, політологи, фахівці

з державного управління. Так, О. Пушкар розглядає місце органів державного управління в процесі забезпечення реалізації громадянами конституційних прав і свобод (Пушкар, 2009). О. Костюшко аналізує засади забезпечення адміністративно-правових гарантій прав і свобод людини та громадянина в сучасних умовах (Костюшко, 2017). О. Охотнікова та Я. Арбіч аналізують роль публічного адміністрування щодо забезпечення прав і свобод людини та проблема необхідності його реформування в Україні, а також моделі публічного адміністрування з використанням міжнародного досвіду (Охотнікова, 2020). М. Ковалів, С. Єсімов, Р. Крамар, Р. Скриньковський розглядають перспективи реформування організаційно-правового механізму забезпечення прав і свобод людини та громадянина в Україні з позиції системного підходу. На основі методології системного аналізу розглянуто перспективи реформування організаційно-правового механізму забезпечення прав і свобод людини та громадянина України у контексті асоціації з Європейським Союзом (Ковалів, 2020). Таким чином, проблеми забезпечення прав та свобод людини аналізують з різних аспектів, разом з тим відсутні системні дослідження забезпечення прав та свобод людини в системі публічного управління в умовах пандемії COVID-19.

Мета статті – систематизація наукових підходів до проблеми забезпечення прав та свобод людини в системі публічного управління в умовах пандемії COVID-19.

2. Теоретичні засади забезпечення прав та свобод людини.

Так, коротко охарактеризуємо поняття «права людини». Права людини визначаються і як поняття, і як система принципів, що забезпечують умови можливості людського існування, норм і традицій, і як міра свободи та складова правового статусу особи тощо. Водночас права людини розуміються і як засади конституційного ладу, основа громадянського суспільства і базис сучасної цивілізації (Загоруї, 2016).

Відповідно до Стратегії національної безпеки України, схваленої Указом Президента України від 14.09.2020 № 392, людина, її життя і здоров'я, честь і гідність, недоторканність і безпека – найвища соціальна цінність в Україні. Реалізація цієї норми Конституції України – головна ціль державної політики національної безпеки (Про рішення РНБО, 2020).

Згідно зі статтею 3 Закону України «Основи законодавства України про охорону здоров'я» в ст. 3 охорона здоров'я – система заходів, спря-

мованих на збереження та відновлення фізіологічних і психологічних функцій, оптимальної працездатності та соціальної активності людини при максимальній біологічно можливій індивідуальній тривалості її життя. Водночас здоров'я – стан повного фізичного, психічного і соціального благополуччя, а не тільки відсутність хвороб і фізичних вад (Основи законодавства України про охорону здоров'я, 1993).

Забезпечення здоров'я населення як національного інтересу держави здійснюється шляхом реалізації відповідних стратегічних національних пріоритетів держави у сфері охорони здоров'я, до яких експерти ВООЗ зараховують: (1) оборонну стратегію держави; (2) державну та суспільну безпеку; (3) показники економічного розвитку; (4) підвищення якості життя громадян; (5) розвиток охорони здоров'я, який ґрунтується на інтегрований взаємодії науки, технологій, освіти й культури; (6) стратегічну стабільність і стратегічне партнерство держави, які сукупно забезпечують її національну безпеку (Кланца, 2019).

Таким чином, людина, її життя і здоров'я, недоторканність і безпека є головною метою формування та реалізації державної політики України.

Впровадження та адміністрування тих чи інших адміністративно-правових режимів, що суттєво обмежують права та свободи громадян, має бути обґрунтованим та виваженим загалом з огляду на загрози, що постають перед світом та країною та мають спиратися на додержання принципу верховенства права (Коросташов, 2020, с. 33). В цьому випадку необхідно притримуватися відповідного балансу між необхідністю обмежень окремих прав і свобод людини та можливістю користуватися іншими правами та свободами в період пандемічних викликів.

3. Сучасні засади запровадження протиепідемічних заходів на території України.

Тепер проаналізуємо нормативно-правові документи, які встановлювали певні обмеження під час пандемії COVID-19.

З метою запобігання поширенню на території України гострої респіраторної хвороби COVID-19, спричиненої коронавірусом SARS-CoV-2, Кабінетом Міністрів України була прийнята постанова, якою передбачено встановити карантин на території України (Про запобігання поширенню на території України, 2020). Що обмежує права людини, зокрема, щодо вільного пересування, відвідання громадських закладів, користуватися громадським транспортом тощо.

Постановою Кабінету Міністрів України від 22 липня 2020 «Про встановлення карантину та запровадження посиленних протиепідемічних заходів на території із значним поширенням гострої респіраторної хвороби COVID-19, спричиненої коронавірусом SARS-CoV-2» (Про встановлення карантину, 2020) встановлено з метою запобігання поширенню на території України гострої респіраторної хвороби COVID-19, спричиненої коронавірусом SARS-CoV-2, з 1 серпня до 19 грудня 2020 р. на території України карантин, продовживши на всій території України дію карантину.

Відповідно до постанови Кабінету Міністрів України «Про встановлення карантину та запровадження обмежувальних протиепідемічних заходів з метою запобігання поширенню на території України гострої респіраторної хвороби COVID-19, спричиненої коронавірусом SARS-CoV-2» (Про встановлення карантину, 2020) передбачено продовжити карантинні обмеження та зазначено, що на території України на період дії карантину запроваджуються обмежувальні протиепідемічні заходи, а саме забороняється: перебування в громадських будинках і спорудах, громадському транспорті без вдягнутих засобів індивідуального захисту, зокрема респіраторів або захисних масок, що закривають ніс та рот, у тому числі виготовлених самостійно; перебування на вулицях без документів, що посвідчують особу; самовільно залишати місця самоізоляції, обсервації; проведення масових (культурних, у тому числі концертів, спортивних, соціальних, рекламних тощо) заходів за участю більш як 20 осіб; здійснення регулярних та нерегулярних перевезень пасажирів автомобільним транспортом, зокрема перевезень пасажирів на міських автобусних маршрутах у режимі маршрутного таксі, в електричному (трамвай, тролейбус), залізничному транспорті, у міському, приміському, міжміському, внутрішньообласному та міжобласному сполученні, в кількості більшій, ніж кількість місць для сидіння, що передбачена технічною характеристикою транспортного засобу і визначена в реєстраційних документах на такий транспортний засіб та ін. Зазначені норми надають можливість органам державної влади запобігти розповсюдженню пандемії COVID-19, мінімізувати наслідки пандемії. Водночас такі обмеження порушують права людини щодо вільного пересування, права на працю, отримання адміністративних та державних послуг тощо.

З метою врегулювання питання встановлення карантинних обмежень залежно від епіде-

міологічної ситуації Постановою Кабінету Міністрів України від 17 лютого 2021 р. № 104 «Про внесення змін до деяких актів Кабінету Міністрів України» передбачено, що залежно від епідемічної ситуації на території України в цілому або на території Автономної Республіки Крим, Вінницької, Волинської, Дніпропетровської, Донецької, Житомирської, Закарпатської, Запорізької, Івано-Франківської, Кіровоградської, Київської, Луганської, Львівської, Миколаївської, Одеської, Полтавської, Рівненської, Сумської, Тернопільської, Харківської, Херсонської, Хмельницької, Черкаської, Чернівецької, Чернігівської областей, м. Києва, м. Севастополя встановлюється «зелений», «жовтий», «помаранчевий» або «червоний» рівень епідемічної небезпеки поширення COVID-19 (Про внесення змін до деяких актів Кабінету Міністрів України, 2021).

Саме це, що такі обмеження порушують права та свободи людини, Урядом України бути прийняті нормативно-правові документи, спрямовані на врегулювання надання адміністративних послуг, отримання освітніх послуг, оформлення та отримання соціальних виплат та допомог, оформлення відкритого майданчика ресторану в умовах карантину, оформлення хронічного професійного захворювання; оформлення гострого професійного захворювання; повернення оплати за туристичну путівку у разі скасування подорожі через пандемію COVID-19; оформлення страхових виплат у разі захворювання або смерті медичного працівника у зв'язку з інфікуванням COVID-19; проведення судових засідань, проведення інших засідань, пов'язаних з виконання професійних обов'язків у режимі он-лайн.

Слід зазначити, що серед найбільш уразливих під час пандемії COVID-19 – люди з низьким рівнем доходів, ізольоване сільське населення, особи з супутніми захворюваннями, особи з інвалідністю, особи без визначеного місця проживання, літні люди, які живуть самі або в соціальних закладах, мігранти з обмеженими доступом до послуг охорони здоров'я, шукачі притулку, діти, споживачі наркотиків та інші. Вірус і/або заходи держави щодо реагування на нього можуть також несумірно сильно впливати на жінок та дівчат. Це означає, що необхідно докладати додаткових зусиль для захисту здоров'я, благополуччя і прав людини вразливих груп населення (Права людини, 2020).

Виконавча влада, на наш погляд, має право планувати та організовувати санітарно-протиепідеміологічні, профілактичні і навіть обмежу-

вальні заходи, але обмежувати конституційні права та свободи громадян, мінаючи волю органів народного представництва, у суспільстві не має право. У виключних випадках, коли обставини вимагають негайного вирішення, це можливо лише на дуже нетривалий час, який необхідний представницькому органу для повноцінного обговорення та прийняття рішення.

Окремо слід звернути увагу на вимогу обов'язкової вакцинації, що також є в певній мірі порушенням права вибору особи засобів захисту від хвороби.

Так, Міністерство охорони здоров'я України своїм наказом від 30.11.2021 р. № 2664 розширило перелік організацій, працівники яких підлягають обов'язковій вакцинації проти COVID-19. Крім медичного персоналу обов'язковій вакцинації проти COVID-19 підлягають працівники:

- 1) органів місцевого самоврядування;
- 2) закладів охорони здоров'я державної та комунальної форми власності;
- 3) комунальних підприємств, установ та організацій (Про затвердження Змін до Переліку професій, 2021).

Вакцинованим особам передбачено виплата у розмірі 1000 грн. відповідно до Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про Державний бюджет України на 2021 рік» щодо надання допомоги в рамках Програми «єПідтримка» (Про внесення змін, 2021). Разом із тим допомога надається отримувачам допомоги виключно для придбання у безготівковій формі з використанням платіжних карток та/або їх реквізитів послуг у сферах культури, освіти (у тому числі оплата здобуття дошкільної, позашкільної освіти, занять у гуртках, секціях, здобуття професійної (професійно-технічної), фахової передвищої, вищої освіти, харчування в закладах освіти, проживання в гуртожитках закладів освіти), фізичної культури і спорту, здійснення внутрішніх пасажирських перевезень залізничним та авіаційним транспортом, для придбання книжок, друкованих засобів масової інформації, товарів спортивного призначення, шкільного приладдя та канцелярських виробів, а також для придбання отримувачами допомоги віком від 60 років лікарських засобів, дозволених до застосування та включених до Державного реєстру лікарських засобів, та оплати вартості житлово-комунальних послуг у суб'єктів господарювання, які провадять господарську діяльність у зазначених сферах на території України, зареєстрованих відповідно до законодавства, та яким банком-еквайром встановлено код кате-

горії продавця (Merchant Category Code, далі – МСС-код) з переліку (Деякі питання надання допомоги, 2021).

Вжиті державою заходи, як було зазначено, впливають на реалізацію низки прав та свобод людини. Зокрема, у житловій, трудовій сферах, у сфері соціального забезпечення та соціального захисту громадян. Крім того, зростає екзистенціальна незахищеність у поєднанні з відсутністю ефективної освіти у галузі прав людини. Потрібно зберегти і покращити якість освіти у зв'язки із переходом на дистанційне навчання. Так, під час онлайн навчання виявилися найбільш значущими ризиками, які пов'язані з дегуманізацією, розривом соціальних зв'язків.

Процес цифровізації всіх сфер життя суспільства та пов'язана з ним зміна форматів освіти у закладах вищої освіти – це прогресивний, неминучий, а й суперечливий феномен. Деякі претензії щодо зниження оплати за навчання у зв'язку з цим не враховують, що навантаження на викладачів та навчальні заклади також збільшились.

Трудове законодавство України передбачає можливість дистанційної роботи. У зв'язку з переходом на неї треба враховувати інтереси сторін трудового договору. Окремо стоїть питання навантаження на працівника, іноді працівник виконує більше завдань, ніж передбачено його трудовим договором.

Бюджет несе велике навантаження у зв'язку з пандемією. Можна було б за допомогою зміни податкового законодавства стимулювати приватні організації, підприємців надавати благодійну допомогу.

Таким чином, протиепідемічна та обмежувальні заходи повинні враховувати права та свободи людини, надавати можливість вибору заходів захисту. Можливо запровадження вакцинації вирішить питання формування суспільного імунітету і вже не потрібно буди запроваджувати «жорсткі» обмежувальні заходи.

Висновки. У дослідженні проаналізовані основні нормативно-правові документи, спрямовані на встановлення обмежувальних заходів, пов'язаних з розповсюдженням пандемії COVID-19, які обмежують права та свободи людини.

Зауважено, що подальший розвиток сучасного світу, національної системи охорони здоров'я та суспільства залежить від знань, які ми отримуємо від перебігу та протидії пандемії COVID-19, а також наших колективних заходів у відповідь. Держава та суспільство усвідомлюють небезпеку пандемії для здоров'я нації

та свідомо вживають адекватних заходів щодо протидії їй. За 2019-2021 роки світова спільнота отримала певний досвід протидії COVID-19, однак не завжди цей досвід був вдалий. Так, виникли протести населення проти обов'язкової вакцинації, або обмеження права осіб пересування в межах певних територій тощо. Часто держави вдавалися до локдаунів, вимог самоізоляції, закриття виробництв, обов'язкової вакцинації, обов'язкове застосування засобів індивідуального захисту тощо. Тому до впровадження обмежувальних заходів, пов'язаних з пандемією COVID-19, потрібно підходити виважено з урахуванням громадської думки та можливостей соціально-економічного становища країни та добробуту громадян.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ —

1. Пушкар О. Роль органів державного управління у забезпеченні конституційних прав і свобод громадян у контексті Європейських традицій публічного управління. *Державне управління та місцеве самоврядування*. 2009. № 1. URL: [http://www.dridu.dp.ua/vidavnictvo/2009/2009-01\(1\)/Pushkar.pdf](http://www.dridu.dp.ua/vidavnictvo/2009/2009-01(1)/Pushkar.pdf).
2. Костюшко О.П. Забезпечення адміністративно-правових гарантій прав і свобод людини та громадянина. *Юридичний часопис Національної академії внутрішніх справ*. 2017. № 2(14). С. 162–177.
3. Охотнікова О.М., Арбич Я.О. Публічне адміністрування як запорука забезпечення прав і свобод людини в Україні. *Часопис Київського університету права*. 2020. № 4. С. 174–177.
4. Ковалів М., Єсімов С., Крамар Р., Скриньковський Р. Перспективи реформування організаційно-правового механізму забезпечення прав і свобод людини та громадянина. *Traektoriâ Nauki = Path of Science*. 2017. Vol. 3. № 10. С. 6001–6008.
5. Загоруй І.С. Поняття «права людини»: теоретико-правові підходи до розуміння прав людини. *Вісник Луганського державного університету внутрішніх справ імені Е.О. Дідоренка*. 2016. № 2. С. 66–82.
6. Лунгу Е.В. Пандемія covid-19. Новий вызов конституційним правоотношенням. *Правоприменение*. 2020. Т. 4. № 3. С. 69–75.
7. Указ Президента України № 392/2020 «Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 14 вересня 2020 року «Про Стратегію національної безпеки України». URL: <https://www.president.gov.ua/documents/3922020-35037>.
8. Закону України «Основи законодавства України про охорону здоров'я». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2801-12#Text>.
9. Кланца А.І. Охорона здоров'я як структурна складова національної безпеки держави: дис. ... докт. наук з держ. управл. : 25.00.02 / Інститут підготовки кадрів державної служби зайнятості України. Київ, 2019. 571 с. URL: http://ipk.edu.ua/wp-content/uploads/2019/06/dis_KLANTSA.pdf.
10. Коросташова І.М. Режим надзвичайного стану під час пандемії: механізм правового регулювання як гарантія забезпечення дотримання принципу верховенства права. *The Scientific Papers of the Legislation Institute of the Verkhovna Rada of Ukraine*. 2020. № 6. С. 31–40.
11. Про запобігання поширенню на території України гострої респіраторної хвороби COVID-19, спричиненої коронавірусом SARS-CoV-2: постанова Кабінету Міністрів України від 11 березня 2020 р. № 211. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/211-2020-%D0%BF#Text>.
12. Про встановлення карантину та запровадження посиленіх протиепідемічних заходів на території із значним поширенням гострої респіраторної хвороби COVID-19, спричиненої коронавірусом SARS-CoV-2: постанова Кабінету Міністрів України від 22 липня 2020 р. № 641. URL: <https://www.kmu.gov.ua/npas/pro-vstanovlennya-karantynu-ta-zapr-641>.
13. Про встановлення карантину та запровадження обмежувальних протиепідемічних заходів з метою запобігання поширенню на території України гострої респіраторної хвороби COVID-19, спричиненої коронавірусом SARS-CoV-2: постанова Кабінету Міністрів України від 9 грудня 2020 р. № 1236. URL: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/KP201236.html.
14. Постановою Кабінету Міністрів України від 17 лютого 2021 р. № 104 «Про внесення змін до деяких актів Кабінету Міністрів України». URL: <https://www.kmu.gov.ua/npas/pro-vnesennya-zmin-do-deyakh-aktiv-kabinetu-ministriv-ukrayini-104-170221>.
15. Права людини у період пандемії COVID-19. *Українське право*. 25.04.2020. URL: https://ukrainepravo.com/international_law/public_international_law/prava-lyudyny-u-period-pandemiyi-covid-19/.
16. Наказ Міністерства хорони здоров'я України від 30.11.2021 № 2664 «Прозатвердження Змін до Переліку професій, виробництв та організацій, працівники яких підлягають обов'язковим профілактичним щепленням». URL: https://ips.ligazakon.net/document/re37246?utm_source=buh.ligazakon.net&utm_medium=news&utm_content=cons12&_gl=1*ti5207*_ga*MjEwMTc2MzQxMy4xNjMyMjkwNzkx*_ga_DTFQWX6QG5*MTY0NTYwOTA3NS4zLjEuMTY0NTYwOTA4MS4w&_ga=2.196235567.241127215.1645545422-2101763413.1632290791.
17. Закон України «Про внесення змін до Закону України «Про Державний бюджет України на 2021 рік» щодо надання допомоги в рамках Програми «Підтримка». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/1932-20#Text>.
18. Постанова Кабінету Міністрів України від 9 грудня 2021 р. № 1272 «Деякі питання надання допомоги в рамках Програми «Підтримка». URL: <https://ips.ligazakon.net/document/kp211272?an=2>.

REFERENCES

1. Pushkar, O. (2009), Rol orhaniv derzhavnoho upravlinnia u zabezpechenni konstitutsiinykh prav i svobod hromadian u konteksti Yevropeiskykh tradytsii publichnoho upravlinnia [The role of public administration in ensuring the constitutional rights and freedoms of citizens in the context of European traditions of public administration], *Derzhavne upravlinnia ta mistseve samovriaduvannia – Public administration and local self-government*, (1), Retrieved from [http://www.dridu.dp.ua/vidavnictvo/2009/2009-01\(1\)/Pushkar.pdf](http://www.dridu.dp.ua/vidavnictvo/2009/2009-01(1)/Pushkar.pdf) [in Ukrainian].
2. Kostyushko, O. P. (2017), Zabezpechennia administratyvno-pravovykh harantii prav i svobod liudyny ta hromadianyna [Ensuring administrative and legal guarantees of human and civil rights and freedoms], *Yurydychnyi chasopys Natsionalnoi akademii vnutrishnikh sprav – Legal Journal of the National Academy of Internal Affairs*, (2) (14): 162-177. [in Ukrainian].
3. Okhotnikova, O.M. & Arbych, Ya.O. (2020), Publichne administruvannia yak zaporuka zabezpechennia prav i svobod liudyny v Ukraini [Public administration as a guarantee of human rights and freedoms in Ukraine], *Chasopys Kyivskoho universytetu prava – Journal of Kyiv University of Law*, (4): 174-177. [in Ukrainian].
4. Kovaliv, M. & Yesimov, S. & Kramar, R. & Skrynkovskyi, R. (2017), Perspektyvy reformuvannia orhanizatsiino -pravovoho mekhanizmu zabezpechennia prav i svobod liudyny ta hromadianyna [Prospects for reforming the organizational and legal mechanism for human and civil rights and freedoms]. *Traektorii Nauki = Path of Science.*, Vol. 3, (10): 6001-6008 [in Ukrainian].
5. Zahorui, I.S. (2016), Poniattia «prava liudyny»: teoretyko-pravovi pidkhody do rozuminnia prav liudyny [The concept of «human rights»: theoretical and legal approaches to understanding human rights], *Visnyk Luhanskoho derzhavnoho universytetu vnutrishnikh sprav imeni E. O. Didorenka – Bulletin of Luhansk State University of Internal Affairs named after E. O. Didorenko*, (2): 66-82 [in Ukrainian].
6. Lungu, E.V. (2020), Pandemija COVID-19. Novyj vyzov konstitucionnym pravootnoshenijam [The COVID-19 pandemic. A new challenge to constitutional relations], *Pravoprименение – Law enforcement*, T. 4. (3): 69–75 [in Russian].
7. Ukaz Prezydenta Ukrainy № 392/2020 «Pro rishennia Rady natsionalnoi bezpeky i oborony Ukrainy vid 14 veresnia 2020 roku «Pro Stratehiiu natsionalnoi bezpeky Ukrainy» [Decree of the President of Ukraine № 392 / 2020 «On the decision of the National Security and Defense Council of Ukraine of September 14, 2020» On the National Security Strategy of Ukraine», Retrieved from <https://www.president.gov.ua/documents/3922020-35037> [in Ukrainian].
8. Zakonu Ukrainy «Osnovy zakonodavstva Ukrainy pro okhoronu zdorovia» [Law of Ukraine «Fundamentals of the legislation of Ukraine on health care»], Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2801-12#Text> [in Ukrainian].
9. Klantsa, A.I. (2019), Okhorona zdorovia yak strukturna skladova natsionalnoi bezpeky derzhavy : dys. ... dokt. nauk z derzh. upravl. : 25.00.02 / Instytut pidhotovky kadriv derzhavnoi sluzhby zainiastosti Ukrainy [Health care as a structural component of national security: dis. ... Dr. Sciences of the state. management : 25.00.02 / Institute of Personnel Training of the State Employment Service of Ukraine], Kyiv, Retrieved from http://ipk.edu.ua/wp-content/uploads/2019/06/dis_KLANTSA.pdf [in Ukrainian].
10. Korostashova, I. M. (2020), Rezhym nadzvychainoho stanu pid chas pandemii: mekhanizm pravovoho rehu-liuvannia yak harantiia zabezpechennia dotrymannia pryntsyphu verkhovnstva prava [The state of emergency during a pandemic: a mechanism of legal regulation as a guarantee of compliance with the rule of law], *The Scientific Papers of the Legislation Institute of the Verkhovna Rada of Ukraine – The Scientific Papers of the Legislation Institute of the Verkhovna Rada of Ukraine*, (6): 31-40 [in Ukrainian].
11. Pro zapobihannia poshyrenniu na terytorii Ukrainy hostroi respiratornoi khvoroby COVID-19, sprychynenoi koronavirusom SARS-CoV-2: postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 11 bereznia 2020 № 211 [On prevention of the spread of acute respiratory disease COVID-19 caused by coronavirus SARS-CoV-2 on the territory of Ukraine: Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine of March 11, 2020 № 211], Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/211-2020-%D0%BF#Text> [in Ukrainian].
12. Pro vstanovlennia karantynu ta zaprovadzhennia posylenykh protyepidemichnykh zakhodiv na terytorii iz znachnym poshyrenniam hostroi respiratornoi khvoroby COVID-19, sprychynenoi koronavirusom SARS-CoV-2: postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 22 lypnia 2020 № 641 [On the establishment of quarantine and the introduction of enhanced anti-epidemic measures in areas with a significant spread of acute respiratory disease COVID-19 caused by coronavirus SARS-CoV-2: Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine of July 22, 2020 № 641], Retrieved from <https://www.kmu.gov.ua/npas/pro-vstanovlennya-karantynu-ta-zapr-641>. [in Ukrainian].
13. Pro vstanovlennia karantynu ta zaprovadzhennia obmezhuvalnykh protyepidemichnykh zakhodiv z metoiu zapobihannia poshyrenniu na terytorii Ukrainy hostroi respiratornoi khvoroby COVID-19, sprychynenoi koronavirusom SARS-CoV-2: postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 9 hrudnia 2020 № 1236 [On the establishment of quarantine and the introduction of restrictive anti-epidemic measures to prevent the spread of acute respiratory disease COVID-19 caused by coronavirus SARS-CoV-2 in Ukraine: Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine of December 9, 2020 № 1236],

- Retrieved from http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/KP201236.html [in Ukrainian].
14. Postanovoia Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 17 liutoho 2021 r. № 104 «Pro vnesennia zmin do deiakykh aktiv Kabinetu Ministriv Ukrainy» [Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine of February 17, 2021 № 104 «On Amendments to Certain Acts of the Cabinet of Ministers of Ukraine»], Retrieved from <https://www.kmu.gov.ua/npas/pro-vnesennya-zmin-do-deyakih-aktiv-kabinetu-ministriv-ukrayini-104-170221> [in Ukrainian].
 15. Prava liudyny u period pandemii COVID-19 [Human rights during the COVID-19 pandemic], *Ukrainske pravo – Ukrainian law*, (25.04.2020), Retrieved from https://ukrainepravo.com/international_law/public_international_law/prava-lyudyny-u-period-pandemiyi-covid-19/ [in Ukrainian].
 16. Nakaz Ministerstva khorony zdorovia Ukrainy vid 30.11.2021 № 2664 «Pro zatverdzhennia Zmin do Pereliku profesii, vyrobnytstv ta orhanizatsii, pratsivnyky yakykh pidliahaiut oboviazkovym profilaktychnym shcheplenniam» [Order of the Ministry of Health of Ukraine dated 30.11.2021 № 2664 «On approval of changes to the list of professions, industries and organizations whose employees are subject to mandatory preventive vaccinations»], Retrieved from https://ips.ligazakon.net/document/re37246?utm_source=buh.ligazakon.net&utm_medium=news&utm_content=cons12&_gl=1*ti5207*_ga*MjEwMTc2MzQxMy4xNjMyMjkwNzIx*_ga_DTFQWX6QG5*MTY0NTYwOTA3NS4zLjEuMTY0NTYwOTA4MS4w&_ga=2.196235567.241127215.1645545422-2101763413.1632290791 [in Ukrainian].
 17. Zakonu Ukrainy «Pro vnesennia zmin do Zakonu Ukrainy «Pro Derzhavnyi biudzheth Ukrainy na 2021 rik» shchodo nadannia dopomohy v ramkakh Prohramy «iePidtrymka» [Law of Ukraine «On Amendments to the Law of Ukraine» On the State Budget of Ukraine for 2021 «on the provision of assistance under the» eSupport «Program], Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/1932-20#Text>
 18. Postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 9 hrudnia 2021 № 1272 «Deiaki pytannia nadannia dopomohy v ramkakh Prohramy «iePidtrymka» [Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine of December 9, 2021 № 1272 «Some issues of assistance under the» eSupport «Program], Retrieved from <https://ips.ligazakon.net/document/kp211272> [in Ukrainian].